

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35365
Nom: Ètica, gènere i llibertat
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	3	Segon quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1012 - Grau en Filosofia	Ètica, gènere i llibertat	OPTATIVA
1012 - Grau en Filosofia	Ètica, gènere i llibertat	OPTATIVA

COORDINACIÓ

GARCIA-GRANERO GASCO MARINA

RESUM

L'assignatura optativa «Ètica, gènere i llibertat» introdueix l'alumnat en els principals debats de la teoria feminista i de les ètiques feministes, atenent el seu desenvolupament històric, conceptual i crític. El curs ofereix eines filosòfiques per a analitzar els problemes de la llibertat, l'autonomia, l'agència, l'emancipació, la igualtat, la diferència, la subjectivitat, el cos, la sexualitat, la violència, la interseccionalitat i la sostenibilitat des d'una perspectiva feminista. L'assignatura proposa un recorregut genealògic per les principals corrents de la filosofia feminista contemporània, amb una atenció especial als seus debats ètics i polítics, a la crítica dels biaixos androcèntrics de la tradició filosòfica i a les diferents maneres de comprendre l'opressió, el reconeixement i la transformació social. En tots els continguts s'adoptarà una perspectiva de gènere, entesa com a eina crítica per a analitzar les relacions entre sexe, gènere, poder i coneixement, revisar el cànon filosòfic i qüestionar la naturalització de les desigualtats. L'assignatura contribueix especialment al treball dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, en particular a l'ODS 5, Igualtat de gènere, a l'ODS 10, Reducció de les desigualtats, a l'ODS 16, Pau, justícia i institucions sòlides, i, en relació amb l'ecofeminisme, a l'ODS 13, Acció pel clima.

En l'assignatura es fomentarà el coneixement del marc normatiu i dels principis fonamentals de la Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual. Es tractaran continguts en matèria d'igualtat i amb perspectiva de gènere, i es prestarà atenció a les estratègies de prevenció, sensibilització i detecció de situacions de violència sexual en l'àmbit educatiu, al mateix temps que s'integraran pràctiques docents d'actuació per a la prevenció i detecció de violències sexuals, en coordinació amb els recursos institucionals i els protocols establits per la UV.

p>

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No cal complir cap requisit previ per a cursar aquesta assignatura.

Recomanacions

Per a un millor aprofitament de l'assignatura, es recomana que l'alumnat estiga familiaritzat amb els continguts generals de filosofia moral i filosofia política propis del Grau en Filosofia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1012 - Grau en Filosofia

Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.

Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Apreciar l'autonomia i la independència de judici.

Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.

Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.

Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.

Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.

Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'ensenyament secundari general, i se sol trobar a un nivell que, si bé recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seua àrea d'estudi.

Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

Reconèixer la fal·libilitat humana.

Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.

Saber assumir tasques de lideratge, coordinació i representació.

Saber treballar en equip evitant la discriminació per raons de gènere.

Ser capaç d'adquirir compromisos socials i ètics.

Ser capaç d'aprenentatge autònom.

Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.

Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.

Tenir capacitat de crítica i autocrítica.

Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.

Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.

Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El feminisme existencialista de Simone de Beauvoir

1.1. Simone de Beauvoir: alteritat, situació i construcció de la dona com «l'Altre».

1.2. Llibertat, opressió, immanència i transcendència en El segon sexe.

1.3. Desnaturalització de la desigualtat i crítica d'Irigaray al model beauvoirià d'emancipació.

2. El feminisme liberal i les seues crítiques

2.1. Betty Friedan i La mística de la feminitat: domesticitat, malestar i absència d'horitzons vitals alternatius.

2.2. Llibertat, igualtat d'oportunitats, drets, autonomia i ciutadania.

2.3. Crítiques feministes a l'individualisme liberal, a la divisió públic/privat i a la idea d'elecció en contextos de desigualtat estructural.

3. El feminisme radical

3.1. Kate Millett: patriarcat, política sexual i crítica de les estructures de dominació.

3.2. «Allò personal és polític»: autoconsciència, cos, sexualitat i vida quotidiana com a espais de poder; aportacions de Kathleen Barry.

3.3. Llibertat i opressió en la crítica feminista radical: violència sexual, explotació sexual i crítica de les institucions patriarcals, amb especial atenció a Brownmiller, Dworkin i MacKinnon.

4. Feminisme de la igualtat

4.1. Celia Amorós: Il·lustració, universalisme, vindicació i crítica de la raó patriarcal.

4.2. Igualtat real i efectiva: equivalència, equipotència, equifonia i crítica de les jerarquies de gènere.

4.3. Ana de Miguel: neoliberalisme sexual, mite de la lliure elecció i condicions socials de la llibertat.

5. Feminisme de la diferència

5.1. Luce Irigaray: diferència sexual, crítica de la dona com a «sexe que no n'és un» i genealogies femenines.

5.2. Luisa Muraro: llibertat femenina, experiència, autoritat i creació d'ordre simbòlic.

5.3. Adriana Cavarero: crítica del subjecte autosuficient, inclinació, vulnerabilitat i relacionalitat.

6. Feminismes lèsbics

6.1. Adrienne Rich: heterosexualitat obligatòria i existència lesbiana.

6.2. Monique Wittig: crítica de la categoria de sexe i del pensament heterosexual.

6.3. Cheshire Calhoun: lesbianisme, identitat, reconeixement i llibertat davant la norma heterosexual.

7. Feminisme negre

7.1. Crítica del feminisme blanc hegemònic i de la universalització de l'experiència de les dones: Audre Lorde i bell hooks.

7.2. Raça, classe, gènere i interseccionalitat: Patricia Hill Collins i Kimberlé Crenshaw.

7.3. Opressions múltiples, experiència situada, agència política i formes de resistència en el feminisme negre, amb atenció a Alice Walker, Barbara Omolade i les feministes xicanes i llatinoamericanes.

8. Teories queer

8.1. Teresa de Lauretis: encunyació acadèmica de la teoria queer, tecnologies del gènere i producció

semiòtica de la subjectivitat.

8.2. Gayle Rubin: sistema sexe/gènere, jerarquies sexuals i crítica de la frontera entre sexualitats normals i desviades.

8.3. Eve Kosofsky Sedgwick: epistemologia de l'armari, classificacions sexuals i autoritat sobre el propi desig.

9. La performativitat del gènere segons Judith Butler

9.1. Performativitat, cos, llenguatge i producció normativa del gènere.

9.2. Reconeixement, vulnerabilitat i vides intel·ligibles.

9.3. Agència, subversió i transformació social.

10. Ecofeminisme

10.1. Françoise d'Eaubonne i l'origen de l'ecofeminisme: control patriarcal de la reproducció i devastació ecològica.

10.2. Vandana Shiva: dones, naturalesa, desenvolupament i colonialisme.

10.3. Alicia Puleo i l'ecofeminisme il·lustrat: llibertat, igualtat, sostenibilitat.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	5,00
Teoria	30,00
Seminari	15,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	5,00
Estudi i treball autònom	90,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	100,00

METODOLOGIA DOCENT

CLASSES PRESENCIALS: 2 hores de classes teòriques i 1 de classes pràctiques, impartides pel professorat. Les classes teòriques combinaran l'exposició del professorat amb la participació eventual de l'alumnat mitjançant preguntes, comentaris i aportacions relatives als continguts tractats

En els seminaris, es requereix la participació de l'alumnat i, en general, de totes les persones presents, amb la finalitat de debatre els punts de vista exposats.

Competències a adquirir: 1-5, 6-8, 12, 16, 21-24, 25, 32, 39, 40

TREBALL AUTÒNOM: al llarg del curs els estudiants han de preparar almenys un treball sota la direcció i la supervisió del professor.

Competències a adquirir: 6-8,12-16, 20, 21 25-31, 32-40.

TUTORIES: Entrevista personal dels agents implicats o consulta electrònica —a través de l'Aula Virtual, correu electrònic, blogs, etc. Entrevistes personals per a pactar el treball autònom de l'alumnat i els seus requisits d'elaboració, i per a fer-ne el seguiment de l'evolució.

Competències a adquirir: 4, 10, 12, 16, 21, 33, 39.

Exposició dels agents implicats amb participació eventual de les persones assistents, i memòria o informe que haurà de redactar l'alumnat.

Competències a adquirir: 6-8, 12, 16, 17, 18, 19, 24, 32

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant els sistemes següents:

1. Prova final escrita: 70% de la qualificació final

La prova final escrita avaluarà l'adquisició dels continguts fonamentals de l'assignatura, la comprensió dels conceptes i corrents estudiats, la capacitat de relacionar autores, problemes i tradicions feministes, i la claredat i el rigor en l'exposició argumentativa.

Per a superar l'assignatura serà necessari aprovar la prova final escrita, obtenint almenys 3,5 punts sobre 7. Si no s'assoleix aquesta qualificació mínima en l'examen, no es podrà aprovar l'assignatura, encara que la suma ponderada amb la resta d'activitats siga igual o superior a 5. Aquest requisit mínim de la prova s'aplicarà tant en primera com en segona convocatòria.

2. Treball escrit obligatori: 20% de la qualificació final

L'alumnat haurà de realitzar un treball escrit obligatori, informe o memòria sobre un tema, autor/a, text o problema relacionat amb els continguts de l'assignatura. Es valorarà la comprensió del tema tractat, l'ús adequat de conceptes filosòfics i feministes, la capacitat d'anàlisi crítica, l'argumentació i la correcció formal.

3. Activitats pràctiques d'aula: 10% de la qualificació final

Aquest bloc podrà incloure l'exposició oral en sessions pràctiques, la participació activa en debats i seminaris, així com l'assistència o participació en activitats complementàries vinculades a l'assignatura.

Per a superar l'assignatura serà necessari obtenir una qualificació global mínima de 5 punts sobre 10, sempre que s'haja assolit la nota mínima exigida en la prova final escrita. Aquest requisit mínim s'aplicarà tant en primera com en segona convocatòria.

En segona convocatòria es podrà conservar la qualificació de les parts superades en primera convocatòria, ja siga la prova final escrita (70%), el treball escrit obligatori (20%) o les activitats pràctiques d'aula (10%). Les activitats pràctiques d'aula (10%) no són recuperables en segona convocatòria. El tipus de prova final escrita i el tipus de treball sol·licitat seran els mateixos en primera i en segona convocatòria.

Advertiment: no s'admeten treballs addicionals per a incrementar la qualificació si no han sigut prèviament pactats.

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes (ACGUV 123/2020). L'ús de tecnologies d'assistència a l'escriptura, generació de text o IA que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

- Teresa de Lauretis, "Género y teoría queer", Mora, 21, 2015, pp. 107-118. doi: 10.34096/mora.n21. 2402.
- Ana de Miguel, , Neoliberalismo sexual. El mito de la libre elección, Madrid: Cátedra, 2015.
- Christine Delphy, L'Ennemi principal - tome 1: Économie politique du patriarcat, Paris, Syllepse, 1998.
- Shulamith Firestone, La dialéctica del sexo: en defensa de la revolución feminista, Barcelona: Kairós, 1976.
- Puleo, Alicia H., "El concepto de género como hermenéutica de la sospecha: de la biología a la filosofía moral y política", Arbor, 189(763), 2013, a070.
- Catherine Malabou, El placer borrado: clítoris i pensamiento, Buenos Aires: La Ceba